

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 55g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul
460 alin. (8) din Codul de procedură penală

(suspendarea executării hotărârii în limitele cererii de revizuire [2])

CHIȘINĂU
29 iunie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

d. lui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
d. nei Domnica MANOLE,
d. nei Liuba ȘOVA,
d. lui Serghei ȚURCAN,
d. lui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea d. nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 9 martie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 iunie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] Procurorul General este în drept de a înainta demers [...]” din articolul 460 alin. (8) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii Ion Gherman și Pavel Gherman și dna Ala Gherman, părți în dosarul nr. 10-2602/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Sergiu Ciobanu de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorii excepției, pot fi rezumate după cum urmează:

4. Prin sentința Judecătoriei Râșcani, municipiul Chișinău, din 25 iunie 2013, dl Ion Gherman a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii de escrocherie în formă gravă. Totodată, instanța a admis parțial acțiunea civilă formulată de SRL „Elvitis-Com” în calitate de parte civilă și a dispus încasarea, din contul d. lui Ion Gherman și al SRL „Penomet Grup”, a prejudiciului material provocat în mărime de 2 522 147,50 lei.

5. Ulterior, printr-o ordonanță din 26 aprilie 2021, procurorul a inițiat procedura de revizuire a procesului penal în cauza penală de condamnare a d. lui Ion Gherman, în vederea cercetării unor circumstanțe noi.

6. La 25 octombrie 2022, dnii Ion Gherman și Pavel Gherman și dna Ala Gherman i-au cerut Procurorului General să formuleze un demers privind suspendarea executării hotărârii în limitele cererii de revizuire, în conformitate cu articolul 460 alin. (8) din Codul de procedură penală.

7. Din cauza nesoluționării cererii, la 5 decembrie 2022, dnii Ion Gherman și Pavel Gherman și dna Ala Gherman au formulat o plângere la judecătorul

de instrucție cu privire la obligarea Procurorului General de a formula demersul de suspendare a executării hotărârii în limitele cererii de revizuire.

8. În cadrul examinării plângerii, dnii Ion Gherman și Pavel Gherman și dna Ala Gherman au ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „[...] Procurorul General este în drept de a înainta demers [...]” din articolul 460 alin. (8) din Codul de procedură penală.

9. Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 9 Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

[...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 460

Deschiderea procedurii de revizuire

„[...]

(8) În tot timpul efectuării cercetării circumstanțelor noi descoperite, **Procurorul General este în drept de a înainta demers** de suspendare a executării hotărârii în limitele cererii de revizuire.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

12. Autorii consideră că ordonanța procurorului prin care s-a inițiat revizuirea procesului penal conține suficiente circumstanțe noi care demonstrează că debitorul nu are datorii față de creditor și, prin urmare, creditorul nu este îndreptățit să fie despăgubit. În aceste condiții, autorii susțin că procedura de executare silită a acțiunii civile urmează a fi suspendată.

13. Autorii pretind că din prevederile articolului 460 alin. (8) din Codul de procedură penală rezultă că Procurorul General are competența facultativă de a solicita suspendarea executării hotărârii, iar demersul acestuia nu are putere executorie, fapt care nu garantează dreptul de proprietate privată. Totodată, norma nu precizează în ce mod Procurorul General este informat despre necesitatea suspendării executării unei hotărâri și către cine este înaintat demersul respectiv.

14. Totodată, autorii menționează că prevederile contestate disociază Procurorul General de instituția Procuraturii Generale, Procurorul General fiind considerat o instituție separată. Dat fiind faptul că Procurorul General reprezintă o funcție administrativă care nu implică studierea dosarelor penale, autorii susțin că mai curând Procuratura Generală, prin departamentele sale, ar fi îndreptățită să protejeze drepturile persoanelor în asemenea circumstanțe. Autorii menționează că prevederile contestate sunt neconstituționale și pentru că nu există un procuror ierarhic superior pentru Procurorul General care i-ar cere să execute prevederile contestate.

15. Suplimentar, autorii susțin că prevederile contestate nu includ textul „atât cu privire la latura penală, cât și cu privire la latura civilă” care se regăsește în articolul 458 alin. (1) din Codul de procedură penală. Autorii consideră că aceste norme ar trebui coroborate.

16. În concluzie, autorii susțin că prevederile contestate ar trebui să fie imperative și să oblige Procurorul General să emită o ordonanță de suspendare a executării hotărârii atât cu privire la latura penală, cât și cu privire la latura civilă.

17. Autorii sesizării susțin că prevederile contestate nu corespund exigențelor calității legii și, prin urmare, contravin articolelor 4, 9, 20, 23, 46, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

20. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de una din părțile procesului. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „[...] Procurorul General este în drept de a înainta demers [...]” din articolul 460 alin. (8) din Codul de procedură penală.

22. Curtea menționează că o altă condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate este ca dispozițiile contestate să nu fi constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Curtea notează că prevederile contestate au constituit anterior obiectul sesizării nr. 215g/2022, în acest sens fiind pronunțată Decizia de inadmisibilitate nr. 22 din 2 martie 2023.

24. Dat fiind faptul că sesizarea anterioară a fost declarată inadmisibilă din cauza neîndeplinirii condiției aplicabilității normei contestate, în prezenta cauză Curtea va analiza mai întâi dacă norma contestată este aplicabilă în litigiul în care a fost ridicată excepția.

25. Așa cum rezultă din sesizare, pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, se află o plângere formulată în conformitate cu articolul 313 din Codul de procedură penală cu privire la obligarea Procurorului General de a cere suspendarea executării hotărârii în limitele cererii de revizuire. Curtea reține că dispozițiile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei.

26. Autorii sesizării au susținut incidența articolelor 4 (*drepturile și libertățile omului*), 9 (*principiile fundamentale privind proprietatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție. Totodată, autorii au afirmat încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, care garantează dreptul de proprietate.

27. Referitor la articolele 4, 9, 23 și 54 din Constituție, Curtea reamintește că acestea nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestor articole (DCC nr. 54 din 13 aprilie 2021, § 26; DCC nr. 6 din 24 ianuarie 2023, § 28).

28. Cu privire la articolul 20 din Constituție, Curtea observă că autorii n-au motivat în ce măsură prevederile contestate afectează dispozițiile constituționale menționate. Argumentele prezentate de autori nu reprezintă critici de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizării formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorului ei în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 192 din 23 decembrie 2022, § 25). Așadar, Curtea nu reține incidența articolului 20 din Constituție.

29. Cu referire la articolele 46 și 127 din Constituție, autorii pretind că textul contestat din articolul 460 alin. (8) din Codul de procedură penală acordă Procurorului General o competență facultativă de a solicita suspendarea executării hotărârii în cazul unei revizuri, iar demersul acestuia nu are putere executorie și, prin urmare, nu garantează dreptul de proprietate al autorilor sesizării. Autorii susțin că prevederile contestate ar trebui să fie imperative și să oblige Procurorul General să emită o ordonanță de suspendare a executării hotărârii atât cu privire la latura penală, cât și cu privire la latura civilă.

30. Curtea reține că prevederile articolului 460 alin. (8) din Codul de procedură penală contestat de autori se referă la posibilitatea Procurorului General de a solicita suspendarea executării hotărârii a cărei revizuire s-a solicitat la faza cercetării noilor circumstanțe.

31. Sub acest aspect, Curtea consideră oportun de a sublinia rolul și competențele procurorului și ale instanței de judecată în cadrul procedurii de revizuire.

32. Cu titlu preliminar, Curtea reține că procedura de revizuire se deschide în baza cererii adresate procurorului de nivelul instanței care a judecat cauza în fond sau poate fi inițiată din oficiu de către procuror (art. 460 alin. (1) teza I, alin. (5) din Codul de procedură penală). Atunci când există vreunul din temeiurile prevăzute în articolul 458 alin. (3) pct.1)–3), procurorul emite o ordonanță de deschidere a procedurii de revizuire în vederea cercetării circumstanțelor noi descoperite sau dă o însărcinare în acest scop ofițerului de urmărire penală. În cursul cercetării acestor circumstanțe se pot efectua audieri, cercetări la fața locului, expertize judiciare, ridicări de obiecte sau documente și alte acțiuni de urmărire penală care vor fi necesare (alin. (6) din art. 460). Abia după terminarea cercetării circumstanțelor noi, procurorul înaintează toate materialele, împreună cu concluziile sale, instanței care a judecat cauza în fond, iar instanța, în baza celor constatate, dispune, prin încheiere, admiterea cererii de revizuire sau, prin sentință, respingerea acesteia (articolele 461 și 462 alin. (4) din Codul de procedură penală).

33. Curtea observă că, potrivit prevederilor contestate, până la terminarea cercetării circumstanțelor noi descoperite de către procuror sau ofițerul de urmărire penală, legislatorul a prevăzut posibilitatea suspendării executării hotărârii a cărei revizuire se cere, acordând Procurorului General competența de a înainta un demers în acest sens (a se vedea alin. (8) din art. 460 din Codul de procedură penală).

34. Totodată, Curtea reține că o asemenea posibilitate există și la etapa admiterii cererii de revizuire, precum și în tot cursul judecării din nou a cauzei, când instanța poate menține suspendarea executării ori poate suspenda motivat, în tot sau în parte, executarea hotărârii supuse revizuirii (a se vedea articolul 462 alin. (5) din Cod).

35. Așadar, Curtea observă că atât la etapa cercetării circumstanțelor noi de către organul de urmărire penală, cât și la etapa de admitere a cererii de revizuire de către instanța de judecată, precum și în tot cursul judecării din nou a cauzei, legislatorul nu a prevăzut suspendarea de drept a executării hotărârii irevocabile.

36. În acest context, Curtea subliniază că posibilitatea de a suspenda executarea hotărârii a cărei revizuire se cere nu constituie o problemă de constituționalitate, ci reprezintă o chestiune încadrabilă în marja discreționară a legislatorului. În acest caz, Curtea observă că legislatorul, având în vedere competența sa constituțională de a reglementa în domeniul politicilor penale ale statului, a respectat principiul *res judicata* și a dat prioritate scopului protecției drepturilor persoanelor vătămate prin comiterea infracțiunii, în detrimentul suspendării de drept a executării unei hotărâri care ar putea fi menținută la o rejudecare. Curtea subliniază că ar putea exista împrejurări care ar impune neîntreruperea procedurii de executare a hotărârii, date fiind circumstanțe care nu pot suferi o amânare. Așadar, legislatorul i-a acordat instanței de judecată competența de a decide în fiecare caz individual, în funcție de consecințele sau de riscul neexecutării hotărârii în timp oportun, necesitatea suspendării executării hotărârii a cărei revizuire se cere.

37. Referitor la argumentele menționate la §14 *supra*, Curtea reține că acestea nu reprezintă critici de neconstituționalitate și, prin urmare, nu le reține în analiza sa.

38. Pe baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea nr. 55g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] Procurorul General este în drept de înainta demers [...]” din articolul 460 alin. (8) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii Ion Gherman și Pavel Gherman și dna Ala Gherman, părți în dosarul nr. 10-2602/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

*Chișinău, 29 iunie 2023
DCC nr. 67
Dosarul nr. 55g/2023*